

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Directoraat Groningen en Ondergrond
Directie Transitie Diepe Ondergrond
Bezuidenhoutseweg 73 2594 AC DEN HAAG

ons kenmerk
behandeld door 5.1.2.e
uw kenmerk
bijlagen

Steenwijk, 1 juli 2025

Onderwerp Reactie geactualiseerd winningsplan Eesveen

Geachte heer/mevrouw,

Inleiding

Op 23 april 2025 ontvingen wij uw verzoek tot het uitbrengen van een advies over het geactualiseerd winningsplan Eesveen (Vermilion, versie 3.1 van 19 juli 2024). Dit geactualiseerd winningsplan is door Vermilion Energy Netherlands BV (Vermilion) bij u ingediend.

De reden voor de wijziging is dat Vermilion langer en meer aardgas verwacht te kunnen winnen dan zij heeft beschreven in het vorige winningsplan (instemming EZK 2018 met besluit DGETM-EO / 18080401). Naast het winnen van gas uit het Rotliegend, verwacht Vermilion ook gas te kunnen winnen uit het Zechstein. Tevens worden twee deellocaties Eesveen-North en Eesveen Popup aangeboord om mogelijk gas te kunnen winnen uit de formaties Rotliegend, Zechstein, Vlieland en Carboon. Voor het kunnen winnen van het gas denkt Vermilion 4 nieuwe putten te moeten boren. Vermilion verwacht tot en met 2041 nog maximaal 1346 miljoen Nm³ aardgas te kunnen winnen bovenop de 542 miljoen Nm³ aardgas die zij tot nu toe (eind 2024) al produceerde.

Op 28 mei 2025 is aan de direct betrokken overheden een toelichting op het Winningsplan Eesveen gegeven door Vermilion en KGG, waarbij ook het SodM aanwezig was.

Vermilion stelt dat met deze nieuwe hoeveelheid aardgas een maximale bodemdaling van 7 cm optreedt. Dit is 4 cm meer dan de maximale bodemdaling die werd voorspeld in het winningsplan van 2018.

Vermilion stelt dat de winning in de laagste seismische risicocategorie I valt. Dit is in overeenstemming met het winningsplan van 2018.

Vermilion geeft aan dat er geen nadelige gevolgen te verwachten zijn voor natuur en milieu. TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) bevestigen deze analyses van Vermilion met enkele aandachtspunten.

Binnen het plangebied bevinden zich de velden ESV-01 en ESV-02. Er wordt momenteel gas gewonnen uit één bodemlaag van de diepe ondergrond (het Rotliegend). Met de actualisering van het winningsplan wordt het volgende gevraagd:

1. Verlenging van productieduur uit Eesveen Rotliegend (put ESV-01) en toevoeging van de

Zechstein formatie. Een boring van een extra put of een aftakking van een bestaande put kan nodig zijn om de Zechstein productie te optimaliseren.

2. Verlenging van productieduur uit Eesveen 2 Rotliegend (put ESV-02) en toevoeging van de Zechstein formatie.
3. Toevoegen van één of twee toekomstige boring(en) naar deelvoorkomen Eesveen North met mogelijk gashoudende formaties; Vlieland, Zechstein en Rotliegend.
4. Toevoegen van een toekomstige boring naar deelvoorkomen Eesveen Popup met mogelijk gashoudende formaties; Vlieland, Zechstein, Rotliegend en Carboon.

Wij adviseren negatief over uitbreiding gaswinning

De behandeling van uw adviesverzoek hebben wij afgestemd met provincies Overijssel en Drenthe, de gemeente Westerveld en het waterschap Drents Overijsselse Delta.

Met deze brief geven wij ons advies inzake het gewijzigde winningsplan aan u.

Belangrijk voor de gemeente Steenwijkerland is het welzijn van onze bewoners, de kwaliteit van een goede natuur en het milieu. Daarbij zijn wij van mening dat de voorgenomen verlenging tot 2041 te lang is en dat een dergelijke lange winningsduur niet past binnen de duurzaamheidsambities van de gemeente Steenwijkerland. Wij adviseren u derhalve het winningsplan niet verder in procedure te brengen.

Wanneer u besluit het winningsplan in procedure te brengen dan adviseren wij als hieronder aangegeven.

Hand aan de kraan principe

Wij vinden het noodzakelijk dat in het instemmingsbesluit de voorwaarde wordt opgenomen dat de gaswinning onmiddellijk wordt gestaakt als op enig moment blijkt dat er een bodemtrilling heeft plaatsgevonden. De gaswinning kan dan alleen worden hervat na een positief advies van het SodM.

In het winningsplan wordt uitgegaan van de laagste risicocategorie voor wat betreft bevingen en een maximale bodemdaling van 7 cm. Hierbij is alleen rekening gehouden met de compactie per bodemlaag, waaruit gas gewonnen wordt. Nu liggen een aantal van deze lagen boven elkaar (soms Rotliegend, Zechstein, Vlieland en Carboon). De bodemlagen worden door breuken van elkaar gescheiden. Er wordt geen rekening gehouden met een cumulatieve kans op een beving als uit alle lagen gas wordt gewonnen. Ook wordt geen rekening gehouden met een cumulatieve daling. Tijdens het overleg van 28 mei 2025 kon zowel Vermilion, KGG en SodM hier geen duidelijk antwoord op geven. Wij vinden dat dit zeker nagezocht en toegelicht moet worden.

Als blijkt dat de bodemdaling groter zal zijn dan de maximale daling van 7 cm dient de gaswinning direct te worden gestaakt. Deze kan dan weer hervat worden als de consequenties van de extra bodemdaling duidelijk zijn en door EZK/KGG is ingestemd met een aangepast winningsplan.

Gevolgen voor de natuur

Onderhavig advies heeft betrekking op het uitbreiden van de gasproductie vanuit de bestaande gaswinlocatie aan De Wulpen Eesveen in de gemeente Steenwijkerland. De deellocaties van waaruit gas gewonnen gaat worden liggen op de grens van de provincies Drenthe en Overijssel. Er zijn maximaal vier nieuwe boringen voorzien.

In de directe omgeving van de locatie Eesveen (met vier deellocaties) liggen nog een aantal gaswinlocaties en is er nog één in ontwikkeling (VDW) in de gemeente Westerveld.

Vermilion verwacht dat de gevolgen voor de natuur beperkt blijven tot de gevolgen van de bodemdaling. Hierbij is (nog) geen rekening gehouden met de winning uit het toekomstig veld VDW. In het nabijgelegen LDS-veld is, gezien de recente winning, nog geen actueel beeld te vormen van de bodemdaling. Maar in de toekomst zullen deze twee velden zeker meespelen in de cumulatieve bodemdaling in het gehele winningsgebied.

Er is enkel onderzoek gedaan naar de toekomstige effecten van de bodemdaling, het cumulatieve effect van de bodemdaling die al heeft plaatsgevonden op met name de waterhuishouding is niet bekeken. SodM is van mening dat de effecten daarmee onvoldoende worden getoetst. SodM stelt voor een voorschrift op te nemen om in contact te treden met het waterschap en de lokale overheden voor meer inzicht in de cumulatieve gevolgen van de historische, toekomstige en totale bodemdaling. Daarnaast is het aan te raden dat monitoring van het effect van de bodemdaling op de natuurgebieden door een ecooloog wordt bijgehouden.

Wij sluiten ons hierbij aan en adviseren om het voorgestelde voorschrift, zoals verwoordt in het advies van SodM onder conclusie en aanbevelingen punt 3, over te nemen.

Wij willen u erop wijzen dat als gevolg van affakkelen van gas tijdens het realiseren van de Aftakkingen of van de nieuwe boringen de nodige stikstof en methaan vrij kan komen. Dit zal ook het geval zijn voor de afvoer van meekomend formatiewater met vrachtwagens van de locaties. Het SodM vraagt hier ook aandacht voor. Mogelijk moet voor deze ontwikkelingen een vergunning onder de Natuurbeschermingswet worden aangevraagd. Wij willen uw aandacht hiervoor vragen.

Beheer van de ondergrond

Momenteel is nog onduidelijk hoeveel gas er precies gewonnen kan worden uit onder andere de nieuwe putten, de twee aan te boren deellocaties en de verschillende bodemlagen. Deze onduidelijkheid komt door de onzekerheid over de eigenschappen van de voorkomens, omdat de meeste deelvoorkomens nog niet zijn aangeboord.

Wij adviseren, in lijn met SodM, om een voorschrift op te nemen dat Vermillion de resultaten van de boorcampagnes deelt zodra die beschikbaar zijn en dat de invloeden daarvan worden beschreven. Als blijkt dat de effecten groter zijn dan in het winningsplan aangegeven zal een wijziging van het winningsplan moeten worden opgesteld.

Zoals hiervoor benoemd is in het geactualiseerde winningsplan enkel gekeken naar de seismische risicocategorie van de bodemlagen apart.

SodM geeft aan dat er geen analyse is uitgevoerd naar mogelijke grotere bodemtrilling door onderlinge beïnvloeding van de naast en boven elkaar gelegen voorkomens. Vermilion schrijft dat deze bodemlagen door breuken van elkaar worden gescheiden. SodM verwacht echter niet dat een analyse van de cumulatie een andere indeling geeft, maar zij, noch Vermilion, kan er ook geen eenduidig antwoord op geven.

Het lijkt ons niet uit te sluiten dat door het winnen van gas uit verschillende bodemlagen nabij en op elkaar de effecten van bodemtrillingen elkaar kunnen versterken.

Wij adviseren u daarom om, zoals eerder aangegeven, toch onderzoek te laten doen naar de mogelijkheid van elkaar versterkende gecumuleerde bodemtrillingen uit de diverse bodemlagen.

Gevolgen voor de Waterhuishouding

De bodemdaling tot maximaal 7 cm heeft een effect op de waterhuishouding. Wij vinden dat mogelijke gevolgen voor het watersysteem goed in beeld gebracht moeten worden, zeker vanwege het nieuwe afwegingskader dat water en bodem leidend zijn in de Ruimtelijke Ontwikkeling.

Wij adviseren net als SodM dat aan een eventuele instemming een voorschrift wordt verbonden dat Vermilion binnen zes maanden na instemming in contact treedt met de Waterschappen over de mogelijke gevolgen van de bodemdaling voor het watersysteem.

Betrek de Directie van de Koloniën van Weldadigheid als adviseur

De winning is gelegen in de directe nabijheid van de Koloniën van Weldadigheid.

Dit gebied is sinds 21 juli 2021 uitgeroepen tot UNESCO werelderfgoed.

Vermilion heeft aangegeven dat de Directie van de Koloniën niet op de hoogte is gebracht van dit gewijzigd Winningsplan. Wij willen u ten stelligste adviseren om ook de Koloniën als adviseur bij deze procedure te betrekken. U kunt ook overwegen om Vermilion te verplichten bij het Winningsplan een Heritage Impact Assessment (HIA) te voegen. Dit instrument wordt veelvuldig gebruikt om het effect van voorgenomen ingrepen op erfgoedwaarden te bepalen en is al gebruikt voor het VDW-veld in de gemeente Westerveld voor dezelfde Koloniën.

Evalueer winningsduur in het kader van de energie transitie

Wij adviseren u om in het instemmingsbesluit de voorwaarde op te nemen om de winningsduur eens in de 5 jaar te evalueren, samenvallend met de meetfrequentie bodemdaling. U kunt dit ook laten samenvallen met de geplande boorcampagnes (de eerste in 2029 en de tweede in 2036). Uit een evaluatie in 2028 moet blijken of de eerste boorcampagne nodig is en voorts moet na die campagne blijken of een tweede campagne nog wel nodig is. Wij adviseren om bij deze evaluaties de opgetreden cumulatieve bodemdaling, de vigerende wetgeving en de dan geldende duurzaamheidsambities en ontwikkeling van de energietransitie te betrekken. Voortzetting van de gasproductie en daarmee een volgende boorcampagne kan alleen doorgaan als uit de evaluatie blijkt dat een volgende winningsperiode noodzakelijk is. Wij vinden het belangrijk het gebruik van fossiele brandstoffen zo spoedig mogelijk af te bouwen.

Compenseer lasten met lusten

Wij zijn voorstander van een eerlijk gebiedsproces. Inwoners in gebieden waar mijnbouw plaatsvindt ervaren vaak alleen de lasten van mijnbouw. Wij adviseren u om tegemoet te komen aan deze lasten op een manier die passend is bij de omvang van de mijnbouwactiviteit en de wensen uit het gebied. Wij adviseren u om hierover met de gemeenten Westerveld en Steenwijkerland en de inwoners van het gebied in gesprek te gaan.

Organiseer schaderegeling optimaal

Uit de adviezen van het SodM en TNO-AGE volgt dat de Eesveen-gasvoorkomens in de seismische risico-categorie I valt. In deze categorie is het risico op schade als gevolg een bodemtrilling als 'klein' ingeschat (dat wil zeggen kleiner dan in categorieën II en III). Mocht er in het onwaarschijnlijke geval toch een bodemtrilling door de gaswinning plaatsvinden dan kan schade aan gebouwen en/of overige constructies niet worden uitgesloten. Wij zijn van oordeel dat schadeloosstelling op voorhand optimaal geregeld moet zijn. Daarbij hoort in onze optiek niet dat eventueel gedupeerden van een bodemtrilling zelf -dan wel via het loket Commissie Mijnbouwschade- moeten bewijzen dat opgetreden schade ook daadwerkelijk door de bodemtrilling is veroorzaakt. Wij vinden dat deze bewijslast bij Vermilion hoort te liggen.

Draag zorg voor goede informatievoorziening

Met betrekking tot de communicatie adviseren wij u om niet pas ten tijde van het ontwerp instemmingsbesluit voor informatievoorziening te zorgen, maar ook voorafgaand de inwoners te betrekken. De bewoners in de directe omgeving hebben de laatste jaren veel informatie gekregen over

(nieuwe) gaswinningen en zij maken zich zorgen. Deze zorgen moeten serieus genomen worden. Dat kan niet door de bewoners pas op het moment van het ontwerpbesluit te informeren. Dat moet eerder. Daarnaast vragen wij u om ook tijdens de gaswinning voor goede informatievoorziening te zorgen. Inwoners en lokaal bevoegde gezagen in gebieden waar mijnbouw plaatsvindt, stellen het op prijs op de hoogte te worden gesteld van ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden of nog gaan plaatsvinden (denk hierbij aan bouwwerkzaamheden, onderhoud, calamiteiten, exploraties, opbrengsten, onderzoek metingen etc.). Wij adviseren u om Vermilion te verzoeken jaarlijks verslag uit te brengen over deze ontwikkelingen aan de inwoners en de lokale overheden van het gebied.

Hoogachtend


de gemeentesecretaris.

de burgemeester,

5.1.2.e

